

טור' עמיקם שוב מ.א. 342211

זה שטויות, זה דבורים בעלמא, יורם! דבורים בעלמא זה מצוין!

אני נולדתי כאן במושב הזה.

יורם: בגני-עם?

עמיקם: קראו לזה בהתחלה ארגון מגדיאל. זה היה משקי-עזר לפועלים שעובדים במושבות. במסגרת "התיישבות האלף" קמו כאן כמה יישובים, חלקם מושבים מסודרים כמו צופית, בית-אגד". אז כאן ישבו קרוב ל-40 משפחות ו-15 דונם אדמה לכל משק-עזר. "עלינו" כמו שאומרים אבל מהר מאד ראו שזה יותר מדי 15 דונם, ואז הקטינו את זה. הוסיפו בשנת '39. גני-עם קם ב-'33. אחי הבכור לא נולד כאן. אחי הבכור נולד בצריף ברמתיים של אז. הם עזבו את הקיבוץ, הלכו לגור ברמתיים אצל האחיות של אימא שלי. אז היו חקלאים חקלאים. אבא שלי התחיל לעבוד בבניין בתור נגר של גגות ובמשק-עזר הוא עשה, היה איש העבודה. היה קם ב-4:00 בבוקר, אתא יודע מה זה לעשות "בחר", יורם: כן, זה להוציא את היבלית עם טוריה, זה לפחות חצי מטר באדמה. הוא עשה את כל החצר, זו הייתה החצר הכי נקייה במושב. עד שאני הגעתי לגיל 20 הוא עוד היה הולך ודואג בגבול עם השכנים להוציא את היבלית. איש עבודה, סוס עבודה אבל יחד עם זה הם היו שניהם חובבי מוזיקה. הם היו הולכים לשיר במקהלת הפועלים של שלמה קפלן. אבא שלי שר עד גיל 70, כמעט עד גיל 80 הוא היה שר במקהלה הקמרית של ת"א. אימא שלי, גם היא שרה הרבה שנים. זהו. אני כנער חשבתני שאני אהיה פעם מנצח. לא חלמתי שאני אהיה צלם. אני יודע, מנצח גדול.

יורם: כי היה הוברמן.

עמיקם: לא, כי שלמה קפלן היה ישן אצלנו. כל יום שני בשבוע הוא היה לן אצלנו בבית כי החזרה הייתה נגמרת ולא היו אוטובוסים לפ"ת ולת"א. היה לן אצלנו ובבוקר נוסע. אני כילד בן 3 – 4, אני חושב כבר אז נכנס לי הג'וק הזה לראש ולמדתי הרבה שנים פסנתר. ואיפה למדתי? תשאל. קודם כל, הגן היה פה במושב. הייתה הגננת שלי, עד היום אני פוגש אותה לפעמים. היא כבר בת 85 פלוס אבל האחיות שלה הייתה פרופ' במחלקה לבוטניקה וכך זה התגלגל שאני פגשתי אותה. הבאתי לה תמונות והיא הביאה לי תמונות. השגיאה של ההורים שלי הייתה לשלוח אותי לכיתה א' בגיל 5 וחצי. הייתי הכי קטן בכיתה, אני חושב, וזה רדף אותי לפחות עד גיל 16. פספוס כזה קטן אבל הייתי האהוב של החברות של האח שלי מהכיתות הגבוהות 5 שנים. זהו, למדנו בבי"ס כפר מל"ל, וזיכרונות מאז אני באמת לא זוכר, אבל היו שתי מורות ותיקות רוחמה ופנינה. פנינה הייתה מושכת באוזניים, ורוחמה.. מורות של פעם כאלו עם שירים של ביאליק וזה, אבל מכיתה, אני חושב, ה' עד ז' למדנו אצל אליעזר שמואלי. הוא בא להיות המנהל של ביה"ס ובאנו ללמוד אתו. הוא לא היה בן אדם כל כך קל אבל הוא היה עושה את השעורים, חלק משעורי הטבע, בשדה. היינו יוצאים לשדה לשמוע את שירת

הציפורים ולהסתכל על הפריחה של הנזמית ושל הסביון וכל הדברים מסוג זה. הוא בנה בבי"ס אוסף של ציפורים! עד היום האוסף הזה קיים, במצב נוראי, אבל הוא קיים, אני חושב.

אחר כך פרצה מלחמת העצמאות, השחרור, אני זוכר. אנחנו היינו פה פחות או יותר די קרובים לקו הגבול. פה הייתה המלחמה בין הצבא העירקי שישב כאן בביר-עדס ליד מגדיאל והכדורים היו שורקים על הבתים שלנו. מדי פעם ואבא שלי היה יוצא לשמירה מדי פעם על העמדות שממול ביר-עדס, אבל להגיד שיש לי זיכרון מאותה תקופה די מעומעם. הייתי אז בן 11. למשל את ליל ההכרזה באו"ם אני לא זוכר שום דבר, אני לא זוכר אם העירו אותי. אני זוכר את השמחה אחר כך בבית ספר למחרת. והשנים עברו, איך אומרים. אני הייתי פעיל בשומר הצעיר כמו אבא שלי וכמו האח הגדול שלי והחל מגיל 14, אני חושב, התחלתי להיות המדריך של הקטנטנים. הייתי לוקח אותם למסעות. אחד המסעות היה טיפוס על הר תבור אני הייתי בן 15 אולי, אני חושב, והילדים היו בכיתה ד', 8, 9, משהו כזה, ונסענו באוטובוסים.

ולנו במושב שדמות דבורה כי המדריכה שהייתה איתי, (היינו שם שני מדריכים, נער ונערה), היה לה שם איזה דוד, וישנו שם בבית העם ולמחרת עלינו לתבור. אתה יודע מה זה לעלות משיבלי לתבור? זה הקטע הכי תלול. אני לא יודע איך עשינו את זה. איך אני עשיתי את זה. זה היה משהו, אני לא יודע. אבל המשכתי גם לנגן. בשלב מסוים גמרתי כיתה ט' בתיכון כפר סבא ומאד לא הצלחתי ועברתי משם לתיכון חדש בתל אביב וגמרתי שם עוד כיתה אחת, והפסקתי ללמוד כי במגדיאל למדתי בקונסרבטוריון למוזיקה. למדתי פסנתר, הייתה לי מורה כבר יותר מכובדת מבאזור הזה. זאת תלמידה של אלונה וינצ'ק קראוס. אלונה ו.ק. הייתה המורה לפסנתר. אני לא הייתי ממש תלמיד אצלה אבל היא שמעה אותי כמה וכמה פעמים. היא נתנה אותי לאחת מתלמידותיה הצעירות ואחר כך הייתה לי מורה אחר שהיה מאד ידוע ואני לא זוכר כרגע את שמו. והשנים עברו. אחרי שישית עזבתי את בית הספר ועברתי ללמוד רק בקונסרבטוריון ועשיתי בחינות אקסטרניות. את חלקן, לא את כולן, כי לא את כולן גמרתי. אנגלית עד היום לא עשיתי, בגרות מסודרת אין לי, יש לי כל מיני דחיות, והדרכתי בהרצליה. הקמתי את הקן של השומר הצעיר בהרצליה. הייתי ילד בן 18 אני חושב והשאירו אותי כשהחברה' הלכו לצבא ואני נשארתי בתור לומד מוזיקה. השאירו אותי לשנה נוספת להדריך בהרצליה. בקושי הייתי מגיע לשם, לא הייתי יודע אפילו מה להעביר בפעולות. אבל הייתה לי השפעה טובה של אנשי קיבוץ הראל לשעבר, אח שלי היה שם, בן הדודה שלי. הייתי מבלה את הקיץ הרבה שבועות וגם באמצע השבוע. ואז התחילה התקופה של פעולות התגמול, אם אתה זוכר, '55, פדאיונים. פה בשנת '52 נרצחה איזו בחורה צעירה בירקונה שיצאה מהבית לחצר, ומסתננים שגנבו פרות הרגו אותה.

ובאחת הפעולות ב'55, סוף '55 הייתה פעולת סבחה. אני קבלתי גם דחייה מהצבא, אשרו לי המשך לימודים בקונסרבטוריון ובאקדמיה. התחילו אז לקרא לזה אקדמיה ואשרו לי שנה דחייה. חצי שנה כאן וחצי שנה אחר כך הגרעין שלי התגייס לנח"ל ואחרי כמה חודשים החלטתי

שאני עוזב את הגרעין, עוזב את הקיבוץ. עוד לא הגעתי לקיבוץ. הם הלכו לקיבוץ דן. אני זוכר ששלחתי להם בתור אקט של זה את הסמל של הבוגרים של השומר הצעיר. אז המדריך שלהם בן קיבוץ נחשון בא לשכנע אותי, בקיצור הייתה תקופה כזאת, מה אני אגיד, היו זמנים! באחת מהפעולות, פעולת סבחה ב'55, סבחה זה באזור ניצנה, נהרג כאן בן המושב שהיה גדול ממני בשנה. אני הייתי, מה? כל הברבורים האלה, צריך ללכת להיות חייל בצבא ואם לא... וכמעט שנה אחרי שהחברה שלי היו בצבא, היו בנח"ל, אני עזבתי הרי את הגרעין, הגעתי, התגייסתי לצבא. ובבסיס תה"ש שאלו כל אחד לאן הוא רוצה, אז אני רוצה לצנחנים. לקח שם כמה ימים של המתנה ומיון ובחינות ושאלות ופה אני הקטן, הציפלוך הקטן כעבור שבוע בתל נוף.

יורם: אתה זוכר את המ"א שלך?

עמיקם: ודאי שאני זוכר (מ) 342211

יורם: ומה הדרגה שלך?

עמיקם: סרן, אז טוראי.

את זה גמרתי כסמ"ר את הצבא.

עד עכשיו זה רקע, סיפורים קטנים, עבודה, המושב, אהבות ראשונות, כל זה, מה זה, הולך ונשכח. אני כבר לא זוכר את זה. בכל אופן הגענו לת"נ. זה היה גיוס אפריל '56. גיוס אפריל זה חברה' פחות טובים מאשר גיוס אוגוסט, זה בוגרי בתי ספר תיכוניים. בכל אופן נבנו פלוגה ו'. היו שם כמה חברה' עבדאיים ופושטקים למיניהם וגם כמה חברה' קיבוצניקים כאלה שאיכשהו הייתה להם דחייה. צנחנים, אז היו פלוגות שיש להם שם. פלוגה א' זאת הייתה הסיירת, ב' זה היה הפרחחים. אני לא זוכר את השמות. זו תקופה שממש נשכחה ממני. השכחתי אותה. המ"פ הראשון, מ"פ טירונים, היה מרסל, אדם מבוגר כזה וחזק. הוא היה במקורו קצין בקומנדו הצרפתי, סבל שם מאיזה אפליות אנטישמיות, ואז הוא הגיע ארצה, איזה שנתיים – שלוש לפני כן. היה לדעתי בן 50. אתה יודע מה זה מ"פ בן 50 לילדים בני 18? צריך לעצב את העולם שלהם. איך הוא אסף אותנו בפעם הראשונה, זה אני לא אשכח. - "חברה', תשכחו מזה, אפילו אם תקבלו ממנה מכתב", איך הוא אמר "שלא קבלתי", אתם לא תקבלו חופש". היה כזה אבהי דווקא, מאד אבהי. אבל תשמע, זו הייתה תקופה של קריעה איך שאומרים, כל האימונים של כושר גופני ומסעות אלונקות והמסעות, ולי היה קשה, קשה פיזית,

הייתי חלש, לא הייתי כזה גדול, חזק וכל פעם המאבק הזה לא ליפול בריצות, ולפעמים רצון להתחמק, ללכת לרופא מדי פעם ולספר לו שיש לך צרות. כל הזמן היו פעולות. כל שבוע – שבועיים לא הייתה פעולה שלא השתתפו בה הצנחנים. אנחנו כטירונים היינו... זה היה איזה... אנחנו הרגשנו שאנחנו הולכים לקראת הדברים האלה ובאמת הפעולה הראשונה הייתה לאחר סיום הטירונות. הטירונות הייתה קצרה, איזה ששה שבועות ואחר כך התחלנו מסלול פרט במסגרת של פלוגה בגדוד. המג"ד היה רפול, המח"ט היה אריק שרון. היו שם כל מיני דמויות

שהיו סמל, אני יודע, כמו ירמי בורדנוב, והיה שם איזה בחור שנהרג לא רחוק מאתנו שהכרתי טוב מאד, הוא נהרג בפעולת כנרת, גוליבר. גם כן היה איזו דמות אגדית כזו. בכל אופן, הפעולה הראשונה שאני זכיתי להשתתף בה, אם כי לא ישירות, לא בתור אחד שירה במישהו או חטף משהו, אלא בתור מארב שהשכיבו אותנו באיזשהו חור, פעולת עֶרְוָה.

יורם: ערואה? איפה זה?

עמיקם: זאת פעולה בין באר שבע לחברון, משטרת... על יד, איך נקרא הכפר הזה? דהריה...אני זוכר את הפעולה הזו די טוב כי הפעולה הזו הייתה מיועדת בהתחלה להיות באזור אחר לגמרי, באזור דוֹאִימָה באזור אמציה, בדורה, כמו שאני זוכר שם הכפר היה דורה. באזור יש כמה כפרים גדולים. הייתה שם בשעתו איזו פעולה שחטפו 5 חברה' באזור של בית ג'וברין ואז הולכים לעשות פעולת תגמול ויצאנו לדרך. אני זוכר שהגענו עם המשאיות האלה, הברוג 100. הברוג היו משאיות כאלה מחורבנות בצבא. הגענו עד האזור לא רחוק מאמציה, שם התארגנו לנסיעה והתחלנו ללכת ברגל. הייתה כבר שעה של דמדומים, הלכנו איזה חצי ק"מ ואמרו "אחורה פנה חוזרים בחזרה". מה? מי? מה? מי?

לא ידענו, אנחנו חיילים קטנים, מה אנחנו יודעים? אמרו לנו שהתברר שיודעים על הפעולה הזאת ומודיעין ובאותו לילה עשו את הפעולה על ערואה. שינו את היעד ונסענו, אני זוכר, דרך באר שבע. ואחר-כך צפונה דרך תל שוקת ובערך מצפון לתל שוקת התחלנו ללכת ברגל. היום זה כרמית / כרמלית? מצפון לשוקת יש איזה משהו דומה לזה באזור של המשטרה. שכבנו במרחק של כמה מאות מטרים במערב, חזרנו, שמענו שנפצע אז מאיר הר-ציון וניתח אותו הרופא של הגדוד. אני לא זוכר איך קראו לו, ד"ר יענקלביץ אולי, אני לא זוכר את השם. חזרנו לשגרה. ואחרי עוד איזה חודש או משהו כזה הלכנו לעשות פעולה על ערנדל בערבה. גם כן יצאו לדרך וחזרו.

יורם: מתי אמרו לכם שהולכים לעשות פעולה?

עמיקם: אולי יום – יומיים לפני.

יורם: מי בא?

עמיקם: באו, אמרו: חבר', להכין ציוד.

יורם: מי בא?

עמיקם: המ"פ או המ"מ.

יורם: תדריך מסודר?

עמיקם: אני לא זוכר, אני אומר לך אני לא זוכר.

אני זוכר את הנסיעה הלוך, את ההליכות ברגל. בערנדל הלכתי עם שק שלי, עם תרמיל של כמה קילו ח"נ על הגב. גם כן הלכנו ברגל. חזרנו כיוון שהייתה איזו טעות בדרך וזה בוטל. ואחרי חודש נוסף בצענו את הפעולה הזאת מחדש ואני נשארתי במאהל, מה שקוראים לזה, בתל ירוחם... השאירו אותי לשמור, הייתי כזה מוכשר, השאירו אותי לשמור על המאהל בתל ירוחם. אחר כך הייתה עוד פעולה אחת ששכבנו במארב, זה היה בקלקיליה.

יורם: באיזה מארב שכבת בקלקיליה?

עמיקם: באחד מהפרדסים.

יורם: לא איפה שאדם (זרטל) פוצץ את הג'יפים ששלחו כפיתיון?

עמיקם: אני לא יודע על מה מדובר. שים לב, אותה פעולה לא יודעים אחד מהשני! בכל אופן הייתה פעולה מאד גדולה אז. פוצצו את משטרת קלקיליה. אני זוכר אז שהכניסו, הסיירת נכנסה למארב נגד. גדוד של לגיון עלה עליהם, שלחו חברה' עם זחל"מים להוציא אותם. אני הייתי אז חייל קטן ופשוט, שכבתי שם באחד הפרדסים, כמה חברה' בהיכון אם חס וחלילה יבוא מישהו מהצד, שאנחנו נעשה נו, נו, נו. שמענו הרבה בומים וצעקות.

שם השתתפו נח"ל וצנחנים וכאלה וכל מיני. לפני כן הייתה עוד פעולה אחת בחוסאן, אני לא יודע איפה אני הייתי, לא השתתפתי בה. שם נפצע חבר טוב שלי בנח"ל והגיע... זה הלך פעולה אחרי פעולה. כל שבועיים, כל חודש, היה משהו. ואז אני זוכר את האווירה לפני מבצע סיני. שבוע כבר דברו על זה. לזה התכוננו. ככה אני יודע דברו, אנחנו הולכים לצנוח, לא יודעים איפה אבל מעבר לגבול, צניחה קרבית, וצריך לדאוג לכל הציוד, ודאגנו וסדרנו. אני הייתי די במתח שהולכים לצנוח מעבר לקווי האויב, מי יודע מה הולך להיות שם. מהון להון היינו באיזה סדרות פה ושם, ככה כל פעם, אבל תאמין לי שאני לא זוכר מזה כמעט שום דבר, כאילו זה נעלם מזיכרוני. אני זוכר בחור אחד טוב מאד שהיה תומך בי ועוזר לי, אני אפילו זוכר את השם שלו, גדי מקיבוץ יגור, אני לא זוכר כרגע את שם המשפחה. היום הוא איזה פרופסור למתימטיקה באוניברסיטת ירושלים... אה, סליחה, אני פה טעיתי, בשלב מסוים ראו שחייל טוב ממני לא יהיה, אני גם אמרתי שאני לא עומד בעומס הפיזי. ממש הייתי חלוש כזה, שבור ואז אמרו, ואז אמרו, "אתה יודע מה? אנחנו נעביר אותך למחלקת קשר גדודית. זה היה בערך חודש לפני מבצע סיני. העבירו אותנו איזה קורס קשר בקצר בגדוד ואני הפכתי להיות הקשר של אחד המ"פ-ים. הייתי אמור לצנוח עם ציוד קשר, עם שק כבד כזה של מכשיר מחלקת קשר גדודית. קראו לזה מכשיר 109, מ"ק 109, הפעילו אותו עם גנרטור, ככה סיבוב של הידיים. זה היה אמור לפתור את כל בעיות ה... אני זוכר. קק"ש גדודי היה אורי קורן אחד. אחר כך היה שם בין אנשי הקשר הצעירים, היה אורי דן, העיתונאי המפורסם. היום אני לא סובל אותו. (אתה לא חייב לכתוב את זה). בכל אופן, מה שזכור לי מהימים האחרונים לפני המבצע, אספו לתוך תל נוף אז את כל הכוחות של הנח"ל והצנחנים שהיו אמורים ככה לצאת. הייתה חטיבה 202 שהייתה מפוצלת לשני גדודים: היה גדוד 55, נחל וצנחנים 890. הם היו אמורים לצאת ברכב, אני זוכר, אבל אף אחד לא ידע לאן, לא אמרו לנו לאן, איפה צונחים, הכל היה סודי.

אני זוכר שהגיעו המטוסים הראשונים, מיראז'ים. יכול להיות שהיו אז מיראז'ים?

יורם: מיסטר, סופר מיסטר 4, מיסטר 4.

עמיקם: היו אז מטוסים צרפתיים.

יורם: מיסטר 4.

עמיקם: ונחתנו. אני זוכר את הרעש שלהם, אני זוכר ככה, במעומעם. ונשק צרפתי התחיל להגיע אז. נורדים היו אז אולי, ואמרו חלק יצנח מנורדים וחלק יצנח מדקוטות. אני זוכר, פגשתי על המסלול כמה חברה', אני זוכר, אמרתי לך, היה לי חבר בשם דינו איזיקוביץ', אחד מהאוניברסיטה, היום גם כן. הוא היה בגרעין שלי בשומר הצעיר. היינו כל השנים יחד, הוא היה בגרעין של נח"ל בגדוד ואני הייתי בצנחנים.

תמונה שאני זוכר זה כל המטוסים עומדים על הרציף, זה מין דקוטות, ככה, עם האף מורם למעלה והזנב הרבה יותר נמוך וליד כל מטוס הייתה קבוצה של החברה' שהיו צריכים לעלות אליו, איזה 3 – 4 שעות שוכבים ככה לפני המטוס. יכול להיות שאני מגזים אבל זאת התחושה שלי. הזמן עובר ועובר והמתח באוויר... ואז כבר אמרו לנו שצנחנים בסיני, אז כבר ידענו. ואני זוכר את העלייה למטוס, את הפחד הזה. זאת הייתה הרגשה של איזה מין, משהו עלום כזה... וטסים, וטסים, וטסים וזה לוקח שעה וחצי, כמעט יותר מזה... וטסים נמוך מאד. בשלב מסוים אומרים "היכון ליציאה, היכון ליציאה". אני זוכר היה לי שק ששקל איזה 40 קילו, "שק רגל", עם חלק ניכר ממכשיר הקשר, ואני שבקושי שקלתי אז אולי 55 קילו, אני יודע, משהו כזה, עם השק הגדול הזה, ככה מיטלטל מתחתי, וטרח – בום אני שוכב על הארץ.

יורם: אתה זוכר את היציאה מהמטוס?

עמיקם: אני זוכר את היציאה מהמטוס ואני זוכר את המכה בארץ וזה שאני חטפתי מכה מאד, מאד חזקה. אני זוכר היה לי קשה לקום, היו לי כאבי תופת ואמרו לנו צריך להתחיל ללכת כי החברה' אחר כך שצנחו במקום הלא נכון וזה מישורי, מישור כזה שטוח, ככה לחלוטין, וצריך ללכת וללכת, ואני מתחיל לרוץ אחרי המ"פ שהייתי אמור להיות הקשר שלו.

זה היה טיבי, הוא נהרג אחר-כך בסיני... באיזה... היה בשעתו מפקד מרכז שלמה ב-67 אחר כך, בחור כזה נאה ויפה... אני שכחתי לציין עוד משהו, באמצע, לפני כן, בתקופה שלפני, כשעוד הייתי בפלוגה, המ"פ הראשון שלנו היה עובד, עובד לדיז'ינסקי, הוא נהרג במתלה במבצע הזה, עשו שם חילופים, הוא נעשה מפקד הסיירת. אני זוכר את הדמות שלו עם כובע. הוא היה הולך עם כובע לבד כזה גדול...

אדם לא הלך עם כובע כזה? כמו כובע אוסטרלי. הוא היה כזה ג'ינג'י עם נמשים מלא, עם שיער כזה בהיר, מושבניק כזה טיפוזי, בקיצור, מה שאני זוכר, הלכנו ואני ככה צולע ועם כאבי תופת, והגענו לאיזשהו מקום. מישהו סחב את הציוד שלי, לא אני, כי לא יכולתי לסחוב אותו, ועוזרים לי ללכת, ואז אומרים: "חברה' מתמקמים", חופרים שוחות. אז כבר היה חושך, כמעט חושך. ואז ככה, ביעף, עוברים מעלינו אולי אני טועה, היום או ביום למחרת עוברים עלינו מטוסים מצריים במין בז כזה מאד, מאד נמוך, והחברה' כולם ככה חופרים בתוך ההרג הזה או איך שקוראים לזה חמאדות. אני בקושי חפרתי, היו לי כאבי תופת כל הזמן כאן בגב, ממש, והרופא הגדודי מגיע ובודק אותי ואומר: אתה יש לך שבר או משהו כזה באגן מהצניחה, זהו, ואז, אחרי יומיים מגיע הכוח הרכוב. אני זוכר את השמחה שנפגשים אני שוכב ככה בשמש עם הכאבים, כדור פה, כדור שם, ... לא הייתי בין הפצועים קשה שהיה צריך לפנות אותם, גם לא

היה מי שיפנה בכלל, לא היה עם מה לפנות. נפצעו די הרבה בצניחה, איזה 30 חברה' מתוך גדוד שלם שצנח, חלק יותר קל חלק פצועים יותר קשה ואז... אני זוכר שספרו לנו, שמענו את החברה' שחזרו מהמתלה. היה שם קרב נוראי ונהרגו שם 40 חברה' גם נפצעו עשרות. **יורם:** אחרי שפגשתם את ה...

עמיקם: הטור המשוריין הגיע, הטור שהגיע עם אריאל שרון, אז הם נעצרו בפתיחה. אנחנו היינו בצד המזרחי של המתלה כ-1 ק"מ או משהו כזה. כשהם הגיעו הם רצו מיד לארגן. שרון אמר "יאללה אודרוב". זה אני יודע רק ממאוחר יותר, את הסיפור הזה, אבל בזמן עצמו לא היה ידוע לי שום דבר. זאת אומרת, אני יודע שהם, הצטרפה אליהם פלוגת הסיירת ופלוגה א' של הגדוד והם נכנסו למתלה. שם התקיים קרב נוראי בתוך המייצר הזה. המצרים הגיעו מתוך המרחב הזה, מה שהיה שמה אני באמת לא..., הייתי מנותק מזה, הכל אני יודע רק מספורים ומקריאה. ופינו אותי אחרי יומיים, שאחרי הקרב הכשירו שם איזה שדה ונחתו שם דקוטות בתוך המישור הגדול הזה. ואני זוכר את הטיסה, חלק מהטיסה אני זוכר בדקוטה אולי ככה שכוב, שאני רואה שאני מסתכל דרך החלון החוצה, הקן הזה וחושך כל הזמן, חושך, חושך, חושך. המטוס טס וטס וטס, ופתאום מתחילים להופיע אורות, ואני ככה מנסה לנחש מה זה שם. אני לא יודע שום דבר אבל אני רואה אורות ואני הבנתי שאנחנו הגענו חזרה לישראל ואני גם לא זוכר מתי, איך הורידו אותי מהמטוס ולאן ש... בכל אופן אני זוכר שהגעתי לבית חולים אסף הרופא, ובאסף הרופא קבעו שיש לי, אני יודע, שבר קטן באגן, לא מי יודע מה רציני אבל זה דורש מנוחה. לקשור את זה אי אפשר בכל מקרה, ואני פותח את העיניים שלי ובמיטה ליד שוכבים כמה חברה'. במיטה אחת לידי שוכב בחור עם עין ככה פצועה ומכוסה, מתחיל לדבר אתו, הוא דב תמרי מקיבוץ עין-חרוד. אחר כך הוא הפך להיות **דב תמרי**, הוא יום אחרי שהוא נפצע, הוא ברח מבית חולים בחזרה לגדוד. הייתה לו איזו פציעה קלה בעין, הוא נפצע במתלה, ממש בתוך המתלה, הוא סיפר מה שהיה שם, מאד לא סימפטי. ויום או יומיים אחרי זה, פשוט ברח מבית החולים וחפשו אותו. לא מצאו אותו, חזר לגדוד, דווקא הוא הגיע בחזרה לסיני ואני עוד איזה שבועיים – שלושה בבית חולים.

עיניה שוב: מתי ההורים שלך ידעו על זה?

עמיקם: אחרי יומיים – שלושה.

עיניה: והם באו לבקר אותך?

עמיקם: כן.

עיניה: אתה זוכר את הפגישה הזאת?

עמיקם: אני זוכר שצלצלתי וספרתי להם שאני בבית חולים ושלא ידאגו ושאין לי שום דבר מיוחד, אני לא זוכר מה, את תוכן השיחה אני לא זוכר ואני רק זוכר שאחר-כך הם ספרו כאן בסביבה שעמיקם נפצע והלכה לו היד והיו כל מיני שמועות... הגיבור... לא גיבור ולא בתיך. ואחרי איזה שבועיים בבית החולים שלחו אותי לבית הבראה בנתניה, בית הבראה של קופ"ח, ממש על חוף הים קרוב מאד לרחוב המרכזי של נתניה. ושם התחילו ה... הייתי עם עוד שני

חברים בחדר שהם נפצעו די קשה בחוסן, אחד חבר שלי עד היום הזה, חבר קרוב מאד, והשני נעלם לי מהאופק וזהו.

עכשיו התחילה מסגרת אחרת של חיים. היינו הולכים לים, סוחבים חסקות. למדתי אז לחתור בחסקה, היה ים כזה שקט, היה פשוט כיף שם ואחרי זמן חזרתי לגדוד, הייתי שם איזה שבועיים – שלושה.

עיניה: מתי זה קרה, אחרי הגיוס שלך?

עמיקם: התגייסתי בראשון לאפריל והפציעה הייתה ב-29 לאוקטובר, כלום, הייתי חייל קטן. אל תרשום את זה: כשאני מסתכל על החיילים של היום, זה פשוט, אין מה להשוות הניסיון שהם מקבלים...

יורם: זה היה עולם אחר, זה מתחיל מזה שזו הייתה מדינה על תנאי, תתקן אותי אם אני טועה, שכל אחד עשה בה כבתוך שלו.

עמיקם: עד '56.

יורם: שנכנסו פדאיונים ורצחו פה, רצחו שם.

עמיקם: אה, פדאיונים נכנסו בלי סוף.

אני מאד הצטערתי שלא הייתה לי אפשרות לטייל בסיני אז, הייתה איזה נהירה נוראית של כל מיני קיבוצניקים וזה יעני לרוץ לסיני לראות אותה...

היה איזה קטע של הגשמים (*טעות בזיהוי הלהקה), שהנשיא האמריקאי אומר לבן גוריון: listen! הוא אמר ליסן: אם לא תעזבו אותה עד סוף החודש... אנחנו ליסנו, היה איזה קטע שישראל בעצם ברחה, הסתלקה משם בבושת פנים.

יורם: זה גם חלק מזה שזו הייתה כזו מדינה מתנדנדת.

עמיקם: אבל היא קבלה דווקא מעמד מאז שהבריטים והצרפתים היו מעורבים בזה.

יורם: היא קבלה מעמד עם איזה גבולות מוכרים לפחות.

עמיקם: עד '55 הגבולות היו פרוצים לגמרי, נכנסו מסתננים בעיקר למטרות של גניבות או חברה' שחיפשו את הרכוש שלהם. מתי התחילו להרוס את הכפרים הערבים בארץ? סגור את הדבר הזה, זה לא שייך.

יורם: זה שייך מאד!

עמיקם: מתי התחילו להרוס את הכפרים הערבים בארץ, '52 – '53, כאשר היו מסתננים מגיעים לחפש את הרכוש שלהם. אז עשו באופן שיטתי פעולות הרס עם טרקטור, בולדוזר, יישרו כפרים שלמים.

מה שאני זוכר אז מהרדיו, מהעיתון, את כל הכניסות של הפדאיונים פה במרחב שלנו, פה בגני-עם, ירקונה, בהדר, הגבול היה פה ממש קרוב, קלקיליה, מה אתה רוצה אבל אותו דבר גם אחרי ששת הימים, היו נכנסים לפרדס וגונבים ממטרות. גנבות חקלאיות עד היום הזה.

עיניה: יורם, מורה שלי, יוסקה אסא מירקונה נפצע בסיני... (ויכוח בין עמיקם ועיניה, נפצע ממה, אין לי מושג...) הוא היה מורה שלי.

עמיקם: הוא היה אז כבר חייל מילואים אני חושב.

יורם: מה את זוכרת מהעיתונות? התחלת להגיד...

עמיקם: הוא גדול ממני בכמה שנים.

עיניה: אני זוכרת שהיה גיוס ברמות השבים. רמות השבים זה מקום קטן, נוסע אוטובוס ברמות השבים! אוטובוס ברמות השבים! מה זה יכול להיות, זה משהו מאד דרמטי, קורה, מאד, מאד דרמטי ואני זוכרת שחיפשו את יונה רוזנבאום והאוטובוס היה מלא בחורים... בשבילי זאת הייתה דרמה גדולה מאד ואחר כך נסענו לבית ספר, אני אז למדתי בפתח תקווה ואני זוכרת שנערות קצת יותר גדולות ממני שהיו להם חברים בצבא היו מאד נסערות ונרגשות ואחת מהן אפילו בכתה בהפסקה. זה דרמה גדולה מאד, נערה שבוכה בהפסקה. ואז, אחרי איזה תקופה, אני לא זוכרת, אולי שבועיים – שלושה, הופיע יוסקה אסא שהיה מורה לביולוגיה נערץ ואהוב ביותר עלינו. אמרו שהוא נפצע במלחמה והוא בא אני חושבת עם רגל חבושה. זו הייתה דרמה מאד, מאד גדולה בשבילי. היה עוד משהו:

באוקטובר היו בבית אצלנו אורחים, אמא ושתי בנותיה, חברות של אמא שלי מלונדון. ואני חושבת שבתקופה שלפני כבר היה איזה אי-שקט, נכון, זה לא נפל פתאום המלחמה. ..

עמיקם: אני השתתפתי בכל המלחמות, לא יריתי אפילו כדור אחד. היו לי גם תפקידים שלא הייתי צריך לירות. בששת הימים הייתי איש קשר. ביוה"כ הייתי איש קשר, הייתי ממש בקו הראשון אבל אף פעם לא יריתי כדור אחד, אני בנשק שלי...

כאן עמיקם מספר על טראומה שבה כמעט נהרג במלחמת יום הכפורים.. ליד תל-סבי ברמת הגולן מטיל נ"ט סורי.

עמיקם: הייתה תקופה מעניינת. אני זוכר ב'54-'55' הקימו בנגב קבוצה של היאחזויות: גבעת רות, קציעות, בארותיים. בעיקר גבעת רות וקציעות. ואני זוכר ששלחו אותנו מהגדוד לבצורים באזור ניצנה. היינו שם לפחות שלושה שבועות או חודש, הזמנים קצת מתערבבים לי. (התגייס ב-1.4.56 כך ש-'54-'55' לא יכול להיות). ישבנו באזור של בארותיים או קציעות, וכל יום היינו יוצאים לבנות, לחפור ביצורים באזור... קראו לזה אז מוצב "סיד" זה על הכביש שהלך מניצנה לכיוון אבו עגילה. היום אני במסגרת טיולים הייתי עובר שם על הקו, על הכביש שנוסע לאורך קו הגבול... אז עוד היה בניצנה היה תחנת הרכבת הישנה הטורקית. היה בית משקיפי האו"ם של התקופה ההיא. היינו עוברים ובזיכרון של התקופה שלי יש שליד הבית הזה בחזית היה תקוע קומנדקר עוד מ'48.

כנראה זה רכב צבאי שנשאר באזור הזה שהרי זה היה שטח מפורז. ניצנה הייתה כולה בתוך הקו הירוק של פעם, היה כזה מין משולש כזה. תקופה מאד סוערת כזו של מתיחויות לאורך הגבול בין רפיח לניצנה והיינו פשוט עובדים עם מכשירים ושקי חול, מכשירים ושקי חול, ועובדים

שמה במרץ כדי לבנות שם איזשהו מוצב. למה אני נזכר בזה? כי ב'67 בתקופת ההמתנה, ישבנו פחות או יותר באותו אזור קרוב לחודש, והסתובבנו באזור הזה ואז כבר הייתי יותר מודע לצומח, לפרחים...

בקדש היו מנות קרב אישיות בצה"ל, אני לא יודע אם אתה זוכר.

יורם: חמשיות אני זוכר.

עמיקם: היו פעם מנות קרב אישיות. ב'56 אני זוכר... קופסאות קטנטנות כאלה והייתי מקבל שוקולד, מנה יומית של שוקולד כזאת היה מופיע בכריכה כזאת של זהב בלי הקישוט החיצוני, עכשיו שאני זוכר את זה. קראו לזה מנת חרום זה, היה במנות הקרב האלה. אבל בצניחה בסיני, נתנו מנות קרב אישיות, אבל צרפתיות, זה היה, פתאום יש לך זיכרון כזה. פתאום יש לך עוף בתוך מנת הקרב, אתה יודע מה זה?

זה היה כזה דבר טעים לעומת הקופסאות של השעועיית בטעם של מיץ עגבניות וגם לאכול את זה קר. אחר כך הופיעו חמשיות וכל העסק השתנה.

עיניה: איך זה יכול להיות, אישה שחוזרת מלידה לא מפסיקה לספר, חשבתי שפציעה זה דומה.

עמיקם: כנראה שלא. זה לא הייתה פציעה כל כך אה....

יורם: היו סיפורים של אחרים על הקרב במתלה?

עמיקם: אני לא זוכר, לא זוכר... אני לא הייתי עם הקבוצה הזאת של האנשים שנלחמו במתלה.

יורם: בבית החולים?

עמיקם: לא זוכר. ודאי שהיו אבל אני לא זוכר. לביה"ח הגיעו המקרים הקלים, לאסף הרופא.

יורם: את זה הכרת, את קנדרור?

עמיקם: לא, הוא היה בפלוגת הסיירת.

מהטירונות

פלוגה שלמה אני חושב, או מחלקה שלמה בחדר האחד. כאלה בתים עם גג עגול, כאלה, מהתקופה הבריטית. אתה יודע, הרב-סמל היה נכנס, שם את היד על הדלת מאחורי לראות אם אין שם אבק.

(**יורם:** לטירונים עושים ככה, לי עשו ככה בשנת '70.)

את הקיפול שמיכות, איך שהיו מקפלים את השמיכות, ככה ולהפוך אותן ולקפל, אתה יודע, הכל בשורה אחת, בקו אחד... אבל אני כבר לא זוכר איך עושים את זה.

אז אני, אני שמעתי ירייה, לפחות זה בראש שלי עוד מהדהד הירייה הזאת. אז בצעקות, ריצה, החברה יוצאים מהצריף שעל-ידינו, זה (אני לא זוכר מה השם שלו) ירה בעצמו הכניס את הכדור כאן, ככה. איזה קיבוצניק נדמה לי היה, חטף דיכאון, בטירונות אומר "אני הורג את עצמי" עלה על השלוחה... הפסיקו לדבר על זה אחרי יומיים, כאילו שזה עבר לסדר היום. איך חיילים אז מקבלים את זה שחברים שלהם נהרגו ככה?

יורם: תגיד לי אתה!

עמיקם: אני לא יודע כיוון שאני לא הייתי ממש במלחמה עצמה, בקו האש עצמו, אני לא, אני לא זוכר את זה.

יש סדרה אמריקאית נהדרת (חברים/אחים לנשק) אם זה אמיתי, כנראה זה אמיתי, זה פשוט לא יאומן וזה המלחמה, זה המלחמה. זה לא אני שיכול להיות איש קשר ונמצא 50 מ' מאחור ואני לא נמצא בקו האש עצמו, וכאן החברה' האלה, נורא!

מה מביא את האנשים ללכת ככה במין מצב כזה!

יורם: ממחקר שנערך: כדי לא לאכזב את החברה' שמסביב.

עמיקם: ב'73' אני נפצעתי. הייתי במחלקת יולדות. הייתי בחדרה במחלקת נשים בהלל יפה. הייתי בחופשה בבית, הופיע אצלי איזה ידיד, קצין משטרה בשם שלמה בן אלקנה. הוא הקים אחר כך את היחידה לאיתור נעדרים. אחרי יום כיפור היו מאות חסרים. הוא במשטרה לקח על עצמו בשעתו לחפש כמה מקרים של ערבים שרצחו קציני משטרה והעלימו אותם. ספור על ליזרוביץ'.

עיניה: למה אתה מספר את זה?

עמיקם: תיכף אני אספר לך: "בשביל החברה". הוא בא אלי כשהוא הקים את היחידה והוא אמר לי: עמיקם, אני מחפש חברה' ליחידה הזאת של איתור נעדרים, עם מוטיבציה, עם שגעון, אנשי-שדה וכו'. בוא תצטרף.

אמרתי לו: תשמע, איך אני יכול לעשות את זה? אני בא מיחידת שדה יש לי איזה גאוות יחידה, עכשיו אני פצוע אמנם, אבל אני חוזר ליחידה, אני בתוך העסק, אני לא יכול לעזוב את זה... אמרתי לו, לא, אני חוזר ליחידה למפקדת החטיבה של השריון שהייתי במילואים. ... אחרי כמה חודשים... לא נתנו לי לעזוב שנתיים, אז הגעתי עד מח"ט, אמרתי לו, תשמע, אני היום בן שלושים ו... הייתי בן ארבעים כמעט לפי הגיל אני כבר גמרתי את התפקיד שלי בחטיבה הזאת כמה אנשי מילואים אני יכול להיות כאן? מציעים לי ללכת ליחידה כזאת עם מוטיבציה, עם... הוא אומר לי: תשמע, אנחנו הסגל הבכיר, הקצינים, מתחלפים כל שנתיים אבל אתה עמוד התווך, איך אתה יכול לעזוב, אתה מבין? לקח לי עוד שנתיים לעזוב ולעבור ליחידה שהייתי בה עוד הרבה שנים.